

معرفی شهر سنندج

سایت راسخون

سنندج (به گُردی سنه) مرکز استان گُردستان ایران است. این شهر قریه‌ای بوده از قراء گُردستان که به «سنه» مشهور بود. شهرستان سنندج به مساحت ۵۰۲۳ کیلومتر مربع از شمال به میاندوآب، از جنوب به کرماشان، از مغرب به مریوان و از شرق به قروه و بیجار محدود می‌شود. این شهر از طریق چهار شریان ارتباطی با شهرهای استان و مرکز استان‌های همجوار و مرکز کشور در ارتباط است.

در نزدیکی سنندج سد بزرگی به نام سد قشلاق ساخته شده که آب شهر و ناحیه را تأمین می‌کند. زبان مردم سنندج، گُردی است. جمعیت شهر سنندج در سال ۱۳۳۵ برابر با ۴۰ هزار و ۶۴۱ نفر با ۷۹۰۰ خانواده بوده است. در سال ۱۳۴۵ جمعیت شهر به ۵۴ هزار و ۵۷۸ نفر و ۱۰۶۱۵ خانوار رسیده است. نرخ رشد جمعیت در این دوره ۹۹/۲ درصد بوده که در مقایسه با نرخ رشد سایر مراکز استان‌ها در کشور نرخ رشد بالایی است. این افزایش نرخ رشد در شهر سنندج را می‌توان معلول افزایش رشد بخش خدمات و همچنین شکل‌گیری نظام شهرنشینی پیوسته در این منطقه دانست. جمعیت این شهر حدود ۷۵۰ هزار نفر است. البته طبق آمار جدید جمعیت این شهرستان با توابع بالغ بر یک میلیون نفر است.

• تاریخ

سنندج یکی از شهرهای قدیمی استان گُردستان است که تاریخ آن به قبل از میلاد مسیح برمی‌گردد. این شهر دارای آثار قدیمی از دوره‌های قبل از میلاد، قبل از اسلام و دوران اسلامی است و شاهراه ارتباط سریع جنوب‌غربی ایران به شمال‌غربی ایران است. دژ سنندج (سنه‌دژ) توسط حکمران گُردستان در زمان سلطنت شاه‌صفی (۱۰۳۸ تا ۱۰۵۲ هجری) ایجاد شد. در گذشته به جای سنندج کنونی، شهری به نام «سیر» در همین مکان وجود داشت. کریم‌خان زند شهر را در سال ۱۱۴۶ هجری نابود کرد و پس از مدتی هرج و مرج، خسروخان اردلان بر شهر تسلط یافت و پس از او پسرش حاکم شد و پس از گذشت اندک زمانی این شهر توسعه یافت.

سلیمان‌خان وقتی که به گُردستان دست یافت در سال ۱۰۴۶ هجری قمری شهر سنندج را در محل روستای قدیمی «سنه» بنا کرد. شاه‌صفی او را متعهد کرده بود که دارالملک را از «حسن‌آباد» به سنندج کنونی منتقل سازد و قلاع صعب‌العبور گُردستان را ویران کند. سلیمان‌خان وقتی به گُردستان آمد به موجب عهد خود ضمن آباد کردن سنندج، قلعه حکومتی را در بالای تپه‌ای در محلی که امروزه باغ فردوسی سنندج گفته می‌شود، بنا کرد و در خارج و اطراف قلعه عمارات، حمام، مسجد و بازاری هم بنا می‌کند و یک رشته قنات نیز در دشت «سرنووی» احداث می‌کند و آب آن را به شهر و میان قلعه آورد.

از مناطق دیدنی این شهر تاریخی می‌توان مسجد جامع دارالاحسان، بازار قدیمی شهر، پارک دیدنی آیدر (امیره)، خانه گُرد، موزه سنندج و عمارت خسروآباد را نام برد.

در ۶۵ کیلومتری سنندج دهستان نوگل (نگل) واقع است که به دلیل قرآنی باستانی که متعلق به قرون اولیه اسلام است گردشگران زیادی را به خود جذب کرده، به نظر می‌رسد که شهر سنندج در آغاز از الگوی معماری و شهرسازی صفویه پیروی کرده است. ساخت اولیه شهر سنندج با محلات آن تا دوره قاجاریه با اندک تغییراتی به همان صورت قدیمی باقی می‌ماند. سنندج در ۵۰۱ کیلومتری تهران قرار دارد. این شهر به ویژه در بهار و پاییز دارای طبیعتی زیبا و هوایی مطبوع است.

● بازار قدیمی سنندج

اگر به سنندج سفر کردید، حتماً به سراغ بازار قدیمی این شهر بروید. شهر سنندج دارای دو بازار بزرگ و عمده است که یکی از آن‌ها به بازار قدیمی شهرت دارد. این بازار به شکل یک مستطیل بزرگ است و با بیشتر بازارهای ایرانی که به صورت خطی شکل گرفته‌اند، تفاوت دارد. این بازار با الهام از بازار پیرامون میدان نقش جهان اصفهان ساخته شده است. در وسط این بازار سراهای مختلفی قرار داشت که در اثر خیابان‌کشی در اوایل حکومت پهلوی از بین رفت و بازار به دو بخش تقسیم شد. بخش شمالی خیابان را بازار سنندجی و قسمت جنوبی را بازار آصف می‌نامند. از چهارراه دروازه قدیمی بازار سنندج، اکنون سه دروازه در مدخل ورودی قدیمی باقی مانده است.

تاریخ ساخت بازار سنندج به زمان سلیمان‌خان اردلان در سال ۱۰۴۶ هجری قمری بازمی‌گردد. در این تاریخ سلیمان‌خان از طرف شاهان صفوی به عنوان والی گُردستان منصوب و سنندج به عنوان مرکز ایالات گُردستان انتخاب شده بود. این بازار و قلعه حکومتی (دژ سنه) هم‌زمان ساخته شده‌اند. سقف راسته بازار به صورت طاق و تویزه، طاق و گنبد ساخته شده و سقف حجره‌ها نیز به صورت طاق تویزه ساخته شده است. مصالح به کار رفته در بازار، بیشتر سنگ، خشت و آجر است.

حالا می‌خواهیم به دیدنی‌های استان گُردستان اشاره داشته باشیم. دیدنی‌هایی که اگر به آن‌جا سفر کردید، حتما باید ببینید.

▪ هاجر خاتون

ایشان خواهر امام رضا(ع) است این مکان مذهبی، مردم زیادی را به خود جلب می‌کند و هر روزه مردم زیادی برای عبادت و زیارت به آنجا می‌روند.

▪ خانه آصف

که در بین مردم شهر به اسم (خانه گُرد) شهرت دارد. این مکان دیدنی به چند قسمت تقسیم شده است:

(۱) قسمت اندرونی

(۲) قسمت بیرونی.

قسمت اندرونی شامل اتاق پذیرایی، اتاق درس دادن به بچه‌ها (مکتب)، اتاق خواب، آشپزخانه، اتاق هنرهای دستی، قالی‌بافی، گیوه‌بافی و... اتاق دیگر شامل نگهداری اشیای زینتی و قیمتی خانه است. اتاق پذیرایی از مهمان‌های خان، قسمت بیرونی شامل حمام که این قسمت از حمام فقط مخصوص خان بود... در این حمام کیسه‌کش و یک نفر برای مش و مال وجود داشت، یک حمام دیگر وجود دارد برای دیگر اعضای خانواده. قسمت دیگر، کتابخانه است که این کتابخانه تشکیل شده از کتاب‌های تاریخی و مذهبی قسمت دیگر نمایش انواع لباس‌های محلی زنان و مردان است.

▪ عمارت خسروآباد

این عمارت مربوط به دوره سلجوقیان است. مهم‌ترین مکان این عمارت مربوط به خان است که جلوی در ورودی یک حوضچه بزرگی وجود دارد که دور و بر آن را درختان فرا گرفته‌اند که در واقع یک پارک دیدنی است که مستوره اردلان معروف و در حال حاضر تفریح‌گاه مردم است.

• مکان‌های طبیعی

▪ پارک جنگلی آیدر

در این پارک بزرگ‌ترین سینمای جهان واقع است که هر ساله مردم زیادی از جای جای ایران به دیدن آن می‌آیند. در وسط این کوه پارک امیریه معروف است و متشکل از وسایل بازی برای بچه‌ها و قهوه‌خانه‌های سنتی است هر ساله در فصل زمستان که همه جا پوشیده از برف است جشن آدم‌برفی برگزار می‌شود که شرکت کنندگان زیادی در این جشن شرکت می‌کنند. این پارک مشرف به زیارتگاه خضر زنده و خیرالیاس است. از این جا حضرت خضر عبور کرده که مردم زیارتگاه? بنا کرده‌اند ولی برادر ایشان خیرالیاس فوت شده‌اند.

▪ دریاچه زریوار

دریاچه زریوار بزرگترین دریاچه استان است. آب این دریاچه تکتونیک (زمین ساختی) است و حدود نه آبادی در اطراف آن است در فصل گرما مردم با قایق روی آن تفریح می‌کنند و در فصل سرما آب این دریاچه یخ می‌زند و مردم روی آن سرسره‌بازی می‌کنند.

▪ قرآن تاریخی نوگل

این قرآن تاریخی، در روستای نوگل واقع در جاده سنندج، مریوان است. این قرآن علاوه بر احترامی که میان مردم منطقه دارد از لحاظ هنری و تاریخی دارای ارزش فراوانی است و طبق روایات یکی از قرآن‌هایی است که در زمان خلافت حضرت عثمان به چهار اقلیم جهان ارسال شده است. این قرآن تاریخی مربوط به قرون اولیه اسلامی با خط کوفی روی پوست آهو نوشته شده است.

▪ پالنگان

این منطقه دیدنی در شهرستان کامیاران واقع است این منطقه سرپوشیده از گل و درختان میوه است و آب آن از دل کوه‌های کامیاران بیرون می‌ریزد و آهکی است. در این مکان بزرگ‌ترین پرورش ماهی قزل‌آلا وجود دارد نرسیده به این مکان دیدنی زیارتگاه حضرت عاکشه یکی از اصحاب پیامبر واقع است.

● زبان گُردی

زبان مردم استان، گُردی است و لباس محلی زنان و مردان گُردی نام دارد. لباس زنان از ۵/۳ متر پارچه به طور راستا دوخته می‌شود با آستین بلند که به آن شورانی می‌گویند و یک جلیقه کوتاه، به اسم (سغمه) روی آن می‌پوشند لباس مردان (چوخه و رالنک) است یک شلوار گشاد با یک پیراهن جلو باز و یک شال که به کمر خود می‌بندند.

● عروسی گُردها

شامل حنابندان که قبل از شب عروسی برگزار می‌شود و خانواده داماد برای خانواده عروس حنا می‌برند و شب عروسی داماد به همراه چند نفر دنبال عروس می‌رود و او را به خانه جدیدشان می‌برد.

● موسیقی

شامل دهل و سرنا زدن است که نفر اول با دو چوب روی دهل می‌زند و نفر دیگر سرنا سر می‌دهد و نفر دیگر آواز کردی می‌خواند.

● غذای محلی استان

دونی، شلم، کلانه و شکلنه است. صنایع دستی شامل قالی بافی، سجاده بافی و گیوه بافی است.